

ЧЕТВРТО ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ ЂУРИЋ против СРБИЈЕ

(Представка број 24989/17)

ПРЕСУДА

Члан 6, став 1. (грађанскоправни аспект) • Правична расправа • Одбијање да се подносиоцу представке додели статусцивилног инвалида рата и, самим тим, права на повезана примања • Правна и чињенична немогућност у погледу подносиоца представке да се захтев правилно испита • Подносиоцу представке није пружена разумна прилика да изнесе свој случај, укључујући и у оквиру усмене расправе, под условима који га не стављају у суштински неповољнији положај

СТРАЗБУР

уторак, 6. фебруар 2024. године

Ова пресуда ће постати правоснажна у околностима утврђеним у члану 44. став 2. Конвенције. Она може бити предмет редакцијских измена.

У предмету Ђурић против Србије,

Европски суд за људска права (Четврто одељење), на заседању Већа у саставу:

Gabriele Kucsko-Stadlmayer, *председник,*

Tim Eicke,

Branko Lubarda,

Armen Harutyunyan,

Ana Maria Guerra Martins,

Anne Louise Bormann,

Sebastian Rădulețu, *судије,*

и Ilse Freiwirth, *секретар Одељења,*

Имајући у виду:

представку против Републике Србије (бр. 24989/17) поднету Суду према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција”) од стране српског држављанина, г. Милана Ђурића (у даљем тексту: „подносилац представке”), 23. марта 2017. године;

одлуку Суда да обавести Владу Републике Србије (у даљем тексту: „Влада”) о притужбама које се тичу наводне неправичности домаћег поступка, одбијања Владе да призна статус инвалида подносиоцу представке и процесне дискриминације коју је подносилац наводно претрпео, те да прогласи остатак представке недопуштеним;

Запажања страна;

Након већања на затвореној седници одржаној 16. јануара 2024. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

УВОД

1. Представка се односи на наводно право подносиоца представке на примања по основу инвалидитета. Наиме, подносилац представке је тврдио да је са 13 година претрпео тешке телесне повреде услед активације експлозивне направе која је заостала након претходног оружаног сукоба. Он је накнадно тражио признавање свог статуса цивилног инвалида рата како би исходовао низ повезаних примања, али су домаће власти на крају одбиле његов захтев.

2. Према чл. 6. и 14. Конвенције и члану 1. Протокола бр. 1, подносилац се притуживао (а) на неправичност управног и судског поступка у његовом случају; (б) на одбијање Тужене да му додели спорни статус инвалида и, сходно томе, право на повезана примања, упркос његовој наводној подобности за доделу таквог статуса; и (в) да је као члан групе лица која се састоји од цивилних инвалида рата био процесно дискриминисан у поређењу са осталим лицима која траже правно задовољење.

ЧИЊЕНИЦЕ

3. Подносилац представке је рођен 1983. године. Живи у Ваљеву и заступао га је г. С. Алексић, адвокат из истог града.

4. Владу је заступала гђа З. Јадријевић Младар, њена заступница.

5. Чињенице предмета се могу сумирати на следећи начин.

I. ИНЦИДЕНТ И ЊЕГОВЕ ПОСЛЕДИЦЕ

6. Дана 14. априла 1996. године, када је имао 13 година, док се играо поред пута у засеоку Трипковићи у Ваљевској Каменици, подносилац је пронашао три детонаторске каписле. Подносилац је сматрао да су исте заостале након претходних оружаных сукоба.

7. Подносилац је затим донео каписле кући и покушао да једну од њих пресече металном тестером. Ово је изазвало детонацију каписле, услед чега је подносилац задобио тешке телесне повреде. Наиме, изгубио је лево око и три прста леве руке и задобио тешко оштећење десног ока.

8. Подносилац је потом лечен од насталих повреда и наставио је школовање у специјализованој средњој школи за слабовиду децу.

II. УПРАВНИ И СУДСКИ ПОСТУПАК

9. Према изјавама сведока које су дале мајка подносиоца представке и извесни Н.Ш., подносилац представке и његова мајка су 1999. године разматрали да поднесу захтев за признавање својства цивилног инвалида рата подносиоцу представке. Међутим, на крају то нису учинили јер их је службено лице запослено у надлежном општинском органу одвратило од оваквог поступања, саопштивши им да у време догађаја није било ратних активности.

10. Подносилац је 22. марта 2006. године, након што га је локално удружење цивилних инвалида рата подржало у тој намери, поднео званичан захтев за признавање својства цивилног инвалида рата Одељењу за друштвене делатности општине Ваљево, и при томе се позвао на релевантно законодавство (видети став 28. испод).
11. Горе наведени орган управе је 31. марта 2006. године донео решење којим је одбио захтев подносиоца, уз образложење да није претрпео оштећење здравља услед било каквих ратних околности.
12. Министарство рада, запошљавања и социјалне политике је 6. јула 2006. године уважило жалбу подносиоца и поништило оспорено решење. Министарство је, између осталог, указало на значај писмених доказних средстава у овом контексту и позвало се на релевантне прописе (видети став 30. доле).
13. Дана 26. јануара 2007. године, у поновљеном првостепеном поступку, поново је одбијен захтев подносиоца да му се призна својство цивилног инвалида рата. У образложењу Одељења за друштвене делатности Општине Ваљево се, између осталог, наводи: (а) да је подносиоцу дијагностиковано 100% инвалидитета услед губитка вида на оба ока; (б) у извештају полиције од 29. новембра 2006. године наведено је да полицијски службеници нису били у могућности да прибаве оригинални полицијски извештај сачињен након детонације, нити су могли да опишу врсту и порекло спорних детонаторских каписли, пошто су две преостале детонаторске каписле од укупно три које је пронашао подносилац, као и горе поменути оригинални полицијски извештај, уништени током бомбардовања зграде Полицијске управе Ваљево од стране НАТО-а 1999. године; (в) да јавно тужилаштво, такође није било у могућности да пронађе било какав извештај или притужбу у вези са инцидентом; и (г) да није постојао ниједан писмени доказ из предметног периода, како се то захтева релевантним законодавством (видети став 30. доле), који би омогућио да се утврди да ли су повреде које је подносилац претрпео заиста проузроковане војним убојним средствима заосталим након рата или експлозивним средствима која су се користила за потребе изградње железнице у предметно време.
14. Министарство рада и социјалне политике је 20. јуна 2007. године потврдило горе наведено решење по жалби.
15. Врховни суд је 1. октобра 2008. године поништио коначну одлуку органа управе. Суд је, између осталог, закључио да према материјалу из списка предмета, укључујући потврду издату од стране Полицијске управе Ваљево од 21. марта 2006. године (видети став 22. доле), заправо постоје писани докази из периода када је подносилац задобио повреде. Постојала је и полицијска изјава од 29. новембра 2006. године која се односила на постојећи записник о увиђају који је полиција припремила 16. априла 1996. године, а потом проследила јавном тужилаштву (видети став 23. доле). Коначно, постојала је бројна медицинска документација из времена када је повреда настала, због чега би у предстојећем управном поступку надлежни органи, с обзиром на релевантну одредбу закона (видети ст. 28. и 30. и ст. 32–34. доле), требало да правилно и свеобухватно утврде чињенице случаја, а затим и да одлуче да ли се подносиоцу треба признати статус цивилног инвалида рата.
16. Након додатних враћања на поновно разматрање у управном и судском поступку и поновног одбијања захтева подносиоца од стране органа управе, Управни суд је 28. фебруара 2013. године констатовао, у одговору на притужбу подносиоца о кашњењу, да су органи управе у међувремену усвојили релевантне одлуке, услед чега је захтев подносиоца за одржавање усмене расправе постао беспредметан, као и његов даљи захтев да Управни суд одлучи о предметној ствари.
17. Првостепени општински орган у Ваљевоу је 1. новембра 2013. године поново одбио захтев подносиоца да му се призна својство цивилног инвалида рата. Он је у суштини поновио образложење из претходног става 13, и закључио да стога није било писмених доказа из времена када је подносилац задобио повреде из којих би се могло поуздано утврдити да је експлозивна направа заиста била заостало експлозивно убојно средство из претходног рата.
18. Министарство рада, запошљавања и социјалне политике је 16. децембра 2013. године одбило жалбу подносиоца и тиме потврдило горенаведену одлуку.
19. Управни суд је 3. новембра 2014. године пресудио против подносиоца у погледу његове тужбе поднете 14. маја 2014. године. У свом образложењу, суд је навео, између осталог, да су органи управе били у праву када су одбили захтев подносиоца, посебно због тога што релевантни законски услови заиста нису били испуњени (видети ст. 28. и 30. у наставку). Конкретно, подносилац није пружио ниједан писмени доказ из периода када је дошло до експлозије у вези са пореклом спорне детонаторске каписле, односно да ли је она заправо

представљала заостало експлозивно убојно средство из претходног рата или не. Суд је такође навео да с обзиром на природу случаја подносиоца, није било потребе за одржавањем усмене расправе, нити за поступањем у „пуној јурисдикцији” у смислу закона (видети став 41. у наставку).

III. ПОСТУПАК ПРЕД УСТАВНИМ СУДОМ

20. Подносилац је 19. фебруара 2015. године поднео уставну жалбу Уставном суду.

21. Уставни суд је 6. октобра 2016. године делимично усвојио уставну жалбу подносиоца. Суд је утврдио повреду његовог права на суђење у разумном року и досудио му износ у динарској противвредности од 600 евра (EUR) на име претрпљене нематеријалне штете. Преостале притужбе подносиоца су одбачене. Уставни суд је, између осталог, прихватио пресуду Управног суда, као и њено образложење (видети став 19. горе), и констатовао, у вези са притужбом подносиоца о „приоритизацији писмених доказа”, да прописи који се тичу доказа који се односе на својство цивилног инвалида рата представљају *lex specialis* у односу на одредбе о доказима које регулишу опште вођење управног поступка (видети ст. 30. и 35. у наставку).

IV. ОСТАЛЕ РЕЛЕВАНТНЕ ЧИЊЕНИЦЕ

22. Полицијска управа у Ваљевоу је 21. марта 2006. издала потврду (видети став 15. горе) у којој се наводи, између осталог, да је 14. априла 1996. године подносилац повређен услед активације експлозивне направе. Повреде су биле тешке и полиција је извршила увиђај на лицу места у то време. Предметне детонаторске каписле су биле „непознатог порекла” и заостале из претходних ратова. Полицијски извештај који је сачињен у вези са тим прослеђен је јавном тужилаштву. Потврда је достављена у сврху утврђивања „статуса мирнодопског војног инвалида”.

23. Дана 29. новембра 2006. године, као одговор на захтев општинских власти, Полицијска управа Ваљево је издала додатно писмено саопштење (видети ст. 13. и 15. горе) на основу, између осталог, сведочења пензионисаног полицијског инспектора. Инспектора је саслушао други полицајски службеник 16. октобра 2006. године, у одсуству подносиоца или његовог заступника. Поред потврђивања чињеница сажетих у ставу 22 горе, у саопштењу Полицијске управе Ваљево од 29. новембра 2006. године је наведено да су, након увиђаја извршеног 16. априла 1996. године, две преостале детонаторске каписле донете у просторије Полицијске управе Ваљево. Међутим, ти предмети су накнадно уништени током бомбардовања зграде полиције, које је било део војне интервенције НАТО-а (видети став 13. горе), и из тог разлога полиција није могла да пружи никаква појашњења о врсти и пореклу детонаторских каписла.

24. Горе поменута војна интервенција НАТО-а је трајала у периоду од 24. марта до 10. јуна 1999. године.

25. У периоду између 1996. и 2016. године подносилац представке је био подвргнут осам операција и медицинских третмана у Србији, Белгији и Русији.

РЕЛЕВАНТНИ ПРАВНИ ОКВИР

I. УСТАВ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ (ОБЈАВЉЕН У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РС”, БРОЈ 98/06)

26. Члан 69. став 1. Устава јемчи, између осталог, да лица и породице којима је неопходна помоћ имају право на социјалну заштиту, чије се пружање заснива на начелима социјалне правде, хуманизма и поштовања људског достојанства.

27. Члан 69. став 4. јемчи, између осталог, да се инвалидима, ратним ветеранима и жртвама рата пружа посебна заштита, у складу са законом.

II. ЗАКОН О ПРАВИМА ЦИВИЛНИХ ИНВАЛИДА РАТА (ОБЈАВЉЕН У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РС”, БРОЈ 52/96), КОЈИ ЈЕ БИО НА СНАЗИ У ПРЕДМЕТНО ВРЕМЕ.

28. Члан 2. овог закона је дефинисао цивилног инвалида рата као лице код кога је наступило телесно оштећење од најмање 50% услед рана, повреда или озледа које су оставиле видне трагове, задобијене злостављањем или лишењем слободе од стране непријатеља за време рата, извођења ратних операција, од „заосталог ратног материјала” или непријатељских диверзантских, односно терористичких акција.

29. Члан 4. је прописивао, између осталог, да цивилни инвалид рата, у зависности од тачно утврђених околности, има право, поред осталих примања, на једну или више од следећих: (i) личну инвалиднину; (ii) ортопедски додатак; (iii) додатак за негу и помоћ од стране другог лица; (iv) здравствену заштиту и новчане накнаде у вези са остваривањем здравствене заштите; (v) бесплатну и повлашћену возњу; и (vi) на накнаду за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту по позиву надлежног органа.

30. Члан 12. је прописивао да се „чињеница да је лице погинуло, односно задобило телесно оштећење под околностима из члана 2. овог Закона утврђује само писменим доказним средствима” из периода када је лице погинуло, односно задобило телесно оштећење.

31. Предметни Закон је стављен ван снаге и замењен 1. јануара 2021. године.

III. ЗАКОН О ОПШТЕМ УПРАВНОМ ПОСТУПКУ ИЗ 1997. ГОДИНЕ (ОБЈАВЉЕН У „СЛУЖБЕНОМ ЛИСТУ СРЈ”, БР. 33/97 И 31/01, И У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РС”, БРОЈ 30/10), КОЈИ ЈЕ БИО НА СНАЗИ У ПРЕДМЕТНОМ ПЕРИОДУ

32. Члан 15. предметног Закона је, између осталог, прописивао да се орган који води поступак стара о томе да незнање и неукост странке и других учесника у поступку не буду на штету права која им по закону припадају.

33. Члан 126. је, између осталог, прописивао да службено лице које води поступак може у току целог поступка употпуњавати „чињенично стање” и изводити доказе ради утврђивања и оних чињеница које у поступку нису биле изнете или нису утврђене. Службено лице које води поступак наредиће, по службеној дужности, извођење сваког таквог доказа ако нађе да је то потребно ради разјашњења ствари. Службено лице које води поступак ће такође по службеној дужности прибавити било какве податке који се тичу чињеница о којима службену евиденцију воде органи надлежани за решавање у управној ствари.

34. Члан 127. је прописивао, између осталог, да је странка у поступку дужна да изнесе чињенице на којима заснива свој захтев на „тачан, потпун и одређен начин”. Уколико чињенице нису биле општепознате, странка је дужна да за своје наводе предложи доказе и да их по могућности поднесе. Ако сама странка тако не поступи, службено лице које води поступак ће је позвати да то учини. Од странке се није могло тражити да прибави и поднесе доказе које брже и лакше може прибавити орган који води поступак.

35. Члан 149. став 2. је прописивао, између осталог, да се као докази могу употребити сва средства подесна за утврђивање чињеница у конкретном случају, као што су исправе, искази сведока, изјаве странака у поступку, налази и мишљења вештака и увиђај.

36. Предметни Закон је стављен ван снаге и замењен 1. јуна 2017. године.

IV. ЗАКОН О УПРАВНИМ СПОРОВИМА ИЗ 1996. ГОДИНЕ (ОБЈАВЉЕН У „СЛУЖБЕНОМ ЛИСТУ СРЈ”, БРОЈ 46/96), КОЈИ ЈЕ БИО НА СНАЗИ У ПРЕДМЕТНО ВРЕМЕ.

37. Члан 32. предметног Закона је прописивао, између осталог, да суд о управним споровима одлучује на „нејавној седници” .

38. Члан 33. је прописивао да суд у зависности од сложености спорне ствари, или ако иначе нађе да је то потребно ради бољег разјашњења „стања ствари” , може одлучити да одржи усмену расправу. Из истих разлога и странка у управном спору може предложити да се одржи усмена расправа.

39. Предметни Закон је стављен ван снаге и замењен 30. децембра 2009. године Законом о управним споровима из 2009. године (видети ст. 40–43. у наставку).

V. ЗАКОН О УПРАВНИМ СПОРОВИМА ИЗ 2009. ГОДИНЕ (ОБЈАВЉЕН У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РС”, БРОЈ 111/09)

40. Члан 33. предметног Закона прописује да суд, у управном спору, одлучује на основу чињеница утврђених на одржаној усменој јавној расправи. Суд може донети одлуку без одржавања усмене расправе само ако је предмет спора такав да очигледно не изискује непосредно саслушање странака или посебно утврђивање чињеничног стања, или ако странке изричито пристану на неодржавање усмене расправе у предмету. Суд је обавезан да посебно наведе разлоге због којих је одлучио да не одржи усмену расправу.

41. Чланом 43. је, између осталог, прописано да када нађе да оспорени управни акт треба поништити, сâм суд одлучује о управној ствари пресудом ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то. Таква пресуда у свему замењује поништени акт (спор пуне јурисдикције). Пресуда ове врсте мора се, међутим, искључити када је предмет управног спора управни акт донет по дискреционој оцени. У појединим стварима, спор пуне јурисдикције такође може бити изричито искључен посебним законом. Ако тужилац тражи од суда да управну ствар реши вршењем своје пуне јурисдикције, суд је обавезан да посебно наведе разлоге због којих тај захтев није прихватио. У случајевима када би поништење оспореног акта праћено поновним вођењем поступка пред надлежним органима изазвало за тужиоца штету која би се тешко могла надокнадити, а суд је сâм утврђивао чињенично стање, суд је обавезан да одлучи у спору пуне јурисдикције, осим ако је такав спор законом искључен.

42. Члан 77. став 1. прописује, између осталог, да ће се управни спорови који су у току, а који су поднети до дана ступања на снагу овог Закона, окончати пред Управним судом по правилима поступка која су важила до дана ступања на снагу овог закона.

43. Овим законом је 30. децембра 2009. године стављен ван снаге и замењен Закон о управним споровима из 1996. године (видети ст. 37–39. горе).

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. КОНВЕНЦИЈЕ

44. Подносилац представке се притуживао на основу члана 6. став 1. Конвенције на неправичност управног и судског поступка у његовом случају, укључујући одсуство усмене расправе и законску обавезу да се користе само писмени докази који датирају из периода када су повреде настале, без обзира на чињеницу да је на самим државним органима Тужене било да обезбеде ове доказе у релевантном периоду.

45. Члан 6. став 1. Конвенције, у релевантном делу, гласи:

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама..., има право на правичну... расправу... пред... судом ...”

A. Допуштеност

1. Поднесци страна у спору

46. Влада је прихватила да је притужба подносиоца на одсуство усмене расправе, у оној мери у којој се то тичало пресуде Управног суда од 3. новембра 2014. године (видети став 19. горе) *ratione materiae* компатибилна са чланом 6. став 1. Конвенције, без обзира на резерву Тужене садржане у инструменту ратификације Конвенције која је депонована 2004. године. Конкретно, ови поступци су вођени на основу накнадно усвојеног Закона о управним споровима из 2009. године, којим су стављени ван снаге и замењени претходни прописи који се тичу вођења управних поступака на које се односи резерва, при чему судови у Србији, по правилу, нису одржавали усмене јавне расправе приликом одлучивања у управним споровима (видети ст. 37–43. горе). У сваком случају, резерва Владе Србије је повучена до маја 2011. године, док је поступак, који је резултирао пресудом Управног суда, покренут 14. маја 2014. године.

47. Подносилац није доставио коментаре у вези са тим.

2. Оцена Суда

(a) Резерва депонована по ратификацији Конвенције

48. Као што је констатовано у ставу 46. горе, Влада је прихватила да је притужба подносиоца на одсуство усмене расправе, у оној мери у којој се то тичало пресуде Управног суда од 3. новембра 2014. године, *ratione materiae* компатибилна са чланом 6. став 1. Конвенције. С обзиром на објашњење дато у вези с тим, Суд не види разлог да сматра другачије.

(b) Примена члана 6, став 1. Конвенције

49. Иако Влада није уложила приговор у погледу примењивости члана 6. став 1. Конвенције, Суд сматра да мора да се позабави овим питањем на сопствену иницијативу (видети, на пример и *mutatis mutandis*, *Studio Monitori и др. против Грузије*, бр. 44920/09 и 8942/10, став 32, од 30. јануара 2020. године).

50. С обзиром да је питање примењивости питање надлежности Суда *ratione materiae*, требало би поштовати опште правило поступања са представкама и извршити релевантну анализу у фази оцене допуштености, осим уколико не постоји посебан разлог да се ово питање придружи питању основаности (видети *Denisov против Украјине* [ВВ], број 76639/11, став 93, од 25. септембра 2018. године). По мишљењу Суда, такав разлог не постоји у предметном случају, те стога питање примењивости члана 6. став 1. Конвенције треба размотрити у фази оцене допуштености.

51. Суд, с тим у вези, понавља да, да би члан 6. став 1. у његовом грађанском делу био примењив, мора постојати „спор” („*contestation*” на француском) у вези са „правом” за које се може рећи да је, макар на аргументованој основи, признато у домаћем праву, без обзира на то да ли је то право заштићено Конвенцијом. Спор мора бити стваран и озбиљан; може се односити не само на стварно постојање права, већ и на његов обим и начин његовог остваривања; и, коначно, резултат поступка мора бити директно одлучујући за право о коме је реч, јер пуке слабе везе или посредне последице нису довољне како би се члан 6. став 1. применио (*ibid.*, став 44, са даљим референцама; видети такође *Grzęda против Пољске* [ВВ], број 43572/18, став 257, од 15. марта 2022. године, са даљим референцама). На крају, право мора бити „грађанско” право (видети *Grzęda*, цитиран горе, став 257.).

52. Члан 6. став 1. не гарантује никакав посебан садржај „грађанских права и обавеза” у материјалном праву држава уговорница: Суд не може тумачењем члана 6. став 1. створити материјално право које нема правну основу у држави у питању (*ibid.*, став 258.).

53. Да би се донела одлука о томе да ли дотично „право” има основу у домаћем праву, полазна тачка морају бити одредбе релевантног домаћег права и њихово тумачење од стране домаћих судова. Суд понавља да је првенствено на домаћим властима, нарочито на судовима, да решавају проблеме тумачења домаћег законодавства. Осим уколико тумачење није произвољно или очигледно неразумно, улога Суда је ограничена на утврђивање да ли су ефекти тог тумачења компатибилни са Конвенцијом. Према томе, у случају када су виши домаћи судови, на свеобухватан и убедљив начин, анализирали тачну природу спорног ограничења приступа суду, на основу релевантне судске праксе према Конвенцији и принципа који су из ње проистекли, Суду би били потребни јаки разлози да одступи од закључка до којих су ти судови дошли заменом њихових ставова сопственим када је у питању тумачење домаћег права, притом утврђујући, супротно њиховом становишту, да је дотично лице можда имало право признато домаћим законом (*ibid.*, став 259, са даљим референцама).

54. Приликом спровођења ове процене, потребно је сагледати ствари испод површине и језика који се користи и усредсредити се на реалне околности у датој ситуацији (видети *Roche против Уједињеног Краљевства* [ВВ], број 32555/96, став 121, ЕСЉП 2005Х, и *Voulois против Луксембурга* [ВВ], број 37575/04, став 92, ЕСЉП 2012, са даљим референцама).

55. Право које је подносилац захтевао у домаћем поступку се мора узети у обзир како би се проценило да ли је члан 6. став 1. примењив. Тамо где је постојао стваран и озбиљан спор о постојању тог права, одлука домаћих судова да такво право не постоји не уклања, ретроспективно, аргументабилност тужбе (видети *Károly Nagy против Мађарске* [ВВ], број 56665/09, став 63. од 14. септембра 2017. године, са даљим референцама).

56. Враћајући се на предметни случај, сада је добро установљено да спорови око права на социјално осигурање или социјалне бенефиције, укључујући, на пример, накнаде зараде за време боловања и инвалиднине, генерално потпадају под оквир члана 6. став 1. Конвенције (видети, на пример, *Fazia Ali против Уједињеног Краљевства*, број 40378/10, став 58. од 20. октобра 2015. године; *Tsfayo против Уједињеног Краљевства*, број 60860/00, став 40. од 14. новембра 2006. године; *Salesi против Италије*, од 26. фебруара 1993. године, став 19. Серија А бр. 257-Е; *Schuler-Zraggen против Швајцарске*, од 24. јуна 1993. године, став 46. Серија А бр. 263; *Feldbrugge против Холандије*, од 29. маја 1986. године, ст. 25–40. Серија А бр. 99, и *Deuteland против Немачке*, од 29. маја 1986. године, ст. 59–74. Серија А бр. 100).

57. Суд констатује да се спорни поступак тицао захтева подносиоца да буде признат као цивилни инвалид рата, што би му заузврат, на основу релевантног домаћег законодавства, омогућило да исходује низ сродних примања и/или накнада (видети став 29. горе). Истовремено, повреде које је подносилац задобио као последица експлозије нису биле оспорене од стране домаћих власти. Порекло експлозивне направе је, дакле, могло бити цивилне или ратне природе. Осим тога, једина спорна питања била су да ли је детонаторска каписла заиста била „заостало експлозивно убојно средство из претходног рата” и начин на који се докази у прилог томе могу извести у поступку (видети ст. 19. и 30. горе). У овој ситуацији следи да је захтев подносиоца за признавање предметног својства био споран (видети судску праксу цитирану у ставу 51. горе). Примењивост члана 6. став 1. Конвенције, наравно, не подразумева нужно да подносилац мора бити успешан у свом парничном поступку који се води на домаћем нивоу, нити одлука домаћих судова да одбаце тужбу нужно уклања, ретроспективно, њену аргументабилност (видети *Grzęda*, цитиран горе, став 268; видети такође и судску праксу цитирану у ставу 55. горе).

(c) Закључак

58. Имајући у виду горе наведено, притужба подносиоца представке је *ratione materiae* компатибилна са одредбама члана 6. став 1. Конвенције. Она такође није ни очигледно неоснована нити недопуштена по било ком другом основу наведеном у члану 35. исте. Према томе, она се мора прогласити допуштеном.

В. Основаност

1. Поднесци страна у спору

(a) Подносилац представке

59. Према подносиоцу представке, државни органи су били превише нефлексибилни када је у питању врста доказа који би се могли користити у поступку, јер су то били искључиво писмени докази који датирају из времена када је повреда претрпљена. Уместо тога, требало је да се ослоне на опште процедуралне прописе и принцип правичности, и да омогуће подносиоцу да лично учествује на усменој расправи на којој је могао да изнесе свој случај и оспори тврдње које говоре у прилог супротном.

60. Релевантним одредбама Закона о правима цивилних инвалида рата је стога фактички онемогућено лицима, која се налазе у ситуацији попут оне са којом се суочава подносилац представке, да им се призна својство инвалида (видети став 30. горе).

61. Када је у питању протек времена, треба напоменути да је подносилац имао само 13 година у време несрећног догађаја, и да је првобитни фокус његових родитеља, сасвим природно, био на његовом здравственом опоравку, а не на тражењу тренутног правног обештећења. Заправо, у периоду између 1996. и 2016. године, подносилац представке је био подвргнут бројним операцијама и медицинским третманима (видети став 25. горе). Ипак, подносилац и његова мајка су 1999. године већ разматрали да поднесу захтев за признавање својства цивилног инвалида рата подносиоцу, али их је од тога одвратио службеник запослен при општинским властима (видети став 9. горе).

62. На крају, подносилац је навео да је Управни суд, у својој пресуди од 3. новембра 2014. године, одбио да узме у обзир другу писмену документацију, укључујући медицинске извештаје, изјаве сведока из тог периода, па чак и документацију коју је припремила сама полиција (видети ст. 19, 22. и 23. горе).

(b) Влада

63. Влада је тврдила да у предметном случају није дошло до повреде правичности поступка. Наиме, док је члан 149. став 2. Закона о општем управном поступку (видети став 35. горе) прописивао могућност коришћења свих врста доказа, члан 12. Закона о правима цивилних инвалида рата (видети став 30. горе) није предвиђао такву могућност. Уместо тога, у њему је наведено да су једини прихватљиви докази били писмени докази који датирају из времена када су предметне повреде претрпљене. Потоњи закон је, наравно, представљао посебан закон, и као такав је био директно примењив на поступак у случају подносиоца представке. Терет доказивања је такође био на подносиоцу, тачније на његовим законским заступницима, будући да је он био малолетан у

предметно време. Међутим, они нису изнели никакве релевантне доказе, те је тврдња да је подносилац задобио повреде услед „заосталог експлозивног убојног средства из претходног рата” стога остала непоткрепљена.

64. Враћајући се на потврду и изјаву Полицијске управе Ваљево од 21. марта и 29. новембра 2006. године (видети ст. 22–24. горе), Влада је констатовала да су оба документа издата десетак година након инцидента. Штавише, први документ је био посебно достављен у сврху исходавања статуса мирнодопског војног инвалида од стране подносиоца, и у њему је наведено, између осталог, да је порекло детонаторске каписле било непознато. У саопштењу од 29. новембра 2006. године се, између осталог, наводи да су, након увиђаја, две преостале детонаторске каписле донете у просторије ПУ Ваљево, где су се налазиле до њиховог уништења услед НАТО бомбардовања 1999. године. Пошто утврђивање чињеница у вези са наведеним експлозивним направама до тада није спроведено, Полицијска управа Ваљево није могла да пружи податке о њиховој врсти и пореклу.

65. Влада је даље навела да је свесна важности поступка на домаћем нивоу за подносиоца, али је и даље тврдила да није дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције. Подносилац је заправо имао могућност, у складу са законом, да пружи неопходне доказе о пореклу спорне експлозивне направе, али то, нажалост, није учинио. Подносиоцу је такође било потребно десетак година да покрене поступак за формално признавање његовог својства цивилног инвалида рата. НАТО бомбардовање 1999. године, приликом којег су уништене детонаторске каписле, наступило је отприлике три године након што је подносилац представке доживео несрећу, што значи да је било довољно времена током којег су се могли утврдити њихов тип и порекло. У сваком случају, није било на било ком државном органу да предузима такве радње на своју иницијативу.

66. Када је реч о усменој расправи, Влада се сагласила да није било усмене расправе у току спорног поступка, али да је сматрала да сама ова чињеница не може представљати повреду члана 6. став 1. Конвенције.

67. Конкретно, иако је члан 33. Закона о управним споровима из 2009. године (видети став 40. горе) прописивао да у управном спору суд, по правилу, одлучује на основу чињеница утврђених у оквиру усмене јавне расправе, ова обавеза није била апсолутна. Суд је могао донети одлуку и без одржавања усмене расправе ако је предмет спора такав да очигледно није изискивао непосредно саслушање странака или ако су странке изричито пристале на неодржавање усмене расправе. Међутим, суд је у тој ситуацији био дужан да наведе разлоге због којих усмена расправа није била неопходна. Спорни поступак се у предметном случају, по мишљењу Владе, тичао управо оне врсте предмета који не захтевају одржавање усмене расправе, како је то и сам Управни суд објаснио у својој пресуди од 3. новембра 2014. године (видети став 19. горе).

68. Влада је, на крају, тврдила да је остало нејасно шта је, у сваком случају, могло представљати „предмет усмене расправе” у ситуацији у којој релевантни закон (видети став 30. горе) експлицитно захтева изношење искључиво писмених доказа који датирају из времена када су повреде претрпљене, и при чему, на пример, изјаве сведока не би имале доказну вредност и не би се могле користити као доказ.

2. Оцена Суда

(а) Релевантна начела

(i) У погледу начела контрадикторности и начела једнакости странака

69. Суд констатује да право на правично суђење загарантовано чланом 6. став 1. Конвенције укључује право странака у поступку да доставе сва запажања која сматрају релевантним за њихов случај. Будући да је сврха Конвенције да гарантује права која нису теоретска или привидна, већ стварна и делотворна, ово право се може сматрати делотворним само уколико се запажања заиста и „чују”, то јест уколико их поступајући суд прописно размотри. Другим речима, дејство члана 6. је, између осталог, да суду наметне дужност да прописно размотри поднеске, аргументе и доказе које странке изведу, не доводећи у питање његову процену да ли су исти релевантни (видети *Perez против Француске* [ВВ], број 47287/99, став 80, ЕСЉП 2004-I, са даљим референцама).

70. Прихватљивост доказа првенствено представља питање које треба регулисати домаћим правом, док је, по општем правилу, на домаћим судовима да процењују доказе који су им предочени. Задатак Суда према Конвенцији је првенствено да утврди да ли је поступак у целисти, укључујући начин на који су изведени докази, био правичан (видети, на пример, *Elsholz против Немачке* [ВВ], број 25735/94, став 66, ЕСЉП 2000VIII, и *Devinar против Словеније*, број 28621/15, став 45, од 22. маја 2018. године, оба са даљим референцама).

71. Суд понавља да су начело контрадикторности и начело једнакости странака, која су уско повезана, основне компоненте концепта „правичног суђења” у смислу члана 6. став 1. Конвенције (видети *Regner против Чешке Републике* [BB], број 35289/11, став 146. од 19. септембра 2017. године). Њима се захтева постизање „правичне равнотеже” између странака: свакој странци мора бити пружена разумна прилика да изнесе свој случај под условима који је не стављају у суштински неповољнији положај у односу на њеног противника или противнике (видети *Andrejeva против Летоније* [BB], број 55707/00, став 96. ЕСЉП 2009).

72. Међутим, права која произилазе из ових начела нису апсолутна. Суд је већ донео одлуку, у бројним пресудама, о конкретном случају у којем се предност даје вишим националним интересима када се странци ускраћује потпуно адверзијални поступак. Државе уговорнице уживају одређено поље слободне процене у овој области. Међутим, на Суду је да у последњој инстанци утврди да ли су испуњени захтеви Конвенције (видети *Regner*, цитиран горе, став 147. са даљим референцама).

(ii) У погледу „права на расправу”

73. Право на расправу није везано само за питање да ли поступак укључује испитивање сведока који ће усмено сведочити. Такође је важно да странке у поступку имају прилику да усмено изнесу свој случај пред домаћим судовима. Дакле, право на усмену расправу је један од елемената који подупиру једнакост странака у поступку (видети *Ramos Nunes de Carvalho e Sá против Португала* [BB], број 55391/13 и 2 друге, став 187. од 6. новембра 2018. године, са даљим референцама).

74. Према устаљеној судској пракси Суда, у поступку пред судом првог и јединог степена, право на „јавну расправу” у смислу члана 6. став 1. подразумева право на „усмену расправу” осим уколико не постоје изузетне околности које оправдају одустајање од такве расправе (видети *Göç против Турске* [BB], број 36590/97, став 47, ЕСЉП 2002V).

75. Расправа можда неће бити неопходна, на пример, када се у предмету не постављају чињенична или правна питања која се не могу адекватно решити на основу списка предмета и писмених запажања странака у поступку (видети, на пример, *Jussila против Финске* [BB], бр. 73053/01, ст. 41. и 42. ЕСЉП 2006XIV, и *Бекташи заједница и др. против Бивше Југословенске Републике Македоније*, број 48044/10 и 2 друге, став 80, од 12. априла 2018. године, са даљим референцама).

76. Изузетан карактер околности које могу оправдати одустајање од одржавања усмене расправе се, у суштини, своди на природу питања о којима одлучује домаћи суд, а не на учесталост таквих ситуација. Суд је препознао да су спорови у вези са примањима према системусоцијалног осигурања уопште прилично технички, и да њихов исход обично зависи од писмених мишљења пружених од стране лекара. Многи такви спорови се стога могу боље решавати писменим путем него усменом аргументацијом. Штавише, разумљиво је да, у овој сфери, националне власти треба да воде рачуна о захтевима ефикасности и економичности. Систематско одржавање расправе би могло да представља препреку за посебну ревност која се захтева у питањима социјалног осигурања (видети *Schuler-Zraggen*, цитиран горе, став 58.; *Salomonsson против Шведске*, број 38978/97, став 38. од 12. новембра 2002. године; *Döry против Шведске*, број 28394/95, став 41. од 12. новембра 2002. године и *Lundevall против Шведске*, број 38629/97, став 38. од 12. новембра 2002. године).

(b) Примена горе наведених начела на предметни случај

77. Враћајући се на околности предметног случаја, Суд констатује да је члан 2. Закона о правима цивилних инвалида рата дефинисао „цивилног инвалида рата” као, између осталог, лице које је задобило видљиве телесне повреде на најмање 50% његовог/њеног тела изазваног „заосталим експлозивним убојним средством из претходног рата” (видети став 28. горе). Члан 12. наведеног закона даље је, између осталог, прописивао да се чињеница да је лице заиста претрпело повреде под условима прописаним чланом 2. утврђује искључиво извођењем писмених доказа из времена када је повреда претрпљена (видети став 30. горе).

78. Из тога произилази да горенаведени захтев у вези са прихватљивошћу доказа у поступцима, попут оних које је подносилац извео у предметном случају, није био само пракса релевантних органа у датом тренутку са могућношћу прилагођавања у зависности од конкретних околности случаја, већ специфичан законски предуслов који није предвиђао било какве изузетке. Овај недостатак флексибилности су препознале, иако имплицитно и само једном, чак и саме домаће власти у случају подносиоца, без обзира на њихово коначно поштовање горе

наведених одредби Закона о правима цивилних инвалида рата које се тичу доказа. Наиме, 1. октобра 2008. године, Врховни суд је закључио да су релевантни управни органи могли свеобухватно да утврде чињенице случаја, уз истовремено узимање у обзир, између осталог, неких општијих и свакако мање строгих правила о доказима садржаних у Закону о општем управном поступку (видети став 15. и ст. 32–34. горе).

79. Суд даље констатује да се ни подносилац представке, у то време малолетник са акутним здравственим проблемима, нити његови родитељи могу окривити за пропуст да се утврди порекло детонаторске каписле у периоду између 1996. и 1999. године, када су уништене док су биле у поседу органа Тужене (видети ст. 23–25. горе). Упркос тврдњи Владе да власти нису имале законску обавезу да на сопствену иницијативу утврде порекло детонаторских каписли (видети став 65. *in fine* горе), она је неуверљива с обзиром на саму природу ствари, као и нејасна с обзиром на формулацију, *mutatis mutandis*, чл. 15, 126. и 127. Закона о општем управном поступку (видети ст. 32–34. горе). Поред тога, иако је подносиоцу било потребно доста времена да покрене формални поступак за признавање захтеваног права, очигледно није постојао примењив временски рок на домаћем нивоу који би га спречио да то учини. Влада и национални органи у предметном случају нису сугерисали другачије.

80. У овој ситуацији, Суд не може а да не закључи да је подносилац био суочен како са правном, тако и са фактичком немогућношћу да се његов захтев прописно испита (видети судску праксу цитирану у ставу 69. горе), посебно имајући у виду да полицијска изјава од 21. марта 2006. године такође није сматрана процесно допуштеном, јер датира из 2006. године, а не из времена када је подносилац претрпео повреду. Иако је у тој изјави констатовано, с једне стране, да је она издата у сврху утврђивања „статуса мирнодопског војног инвалида” подносиоца и да су предметне детонаторске каписле биле непознатог порекла, њоме је такође признато, с друге стране, да су детонаторске каписле заиста заостале из претходних ратова (видети став 22. горе). Изјава је стога јасно оправдала детаљније испитивање од стране релевантних органа.

81. Штавише, без обзира на специфичности које се односе на одржавање усмене расправе у контексту захтева за социјално осигурање и поље слободне процене Тужене када је у питању вођење потпуно адверзијалног поступка (видети судску праксу цитирану у ст. 76. и 72. горе, тим редоследом), такође би било корисно, по мишљењу Суда и у врло специфичним околностима и околностима специфичним за државу у предметном случају, да домаћи суд саслуша, у оквиру усмене расправе и у присуству подносиоца или његовог правног заступника, пензионисаног полицајског службеника који се помиње у полицијској изјави од 29. новембра 2006. године, који је можда пружио друге релевантне детаље (видети ст. 23. и 19. горе, тим редоследом).

82. Имајући у виду горенаведено, Суд је мишљења да подносилац представке није имао ефективно право на правично суђење и да му није била пружена разумна прилика да изнесе свој случај, укључујући и на усменој расправи, под условима који га не би ставили у суштински неповољнији положај (видети судску праксу цитирану у ст. 69, 71. и 74. горе). Сходно томе, дошло је до кршења члана 6. став 1. Конвенције. Подразумева се да није на Суду да саопштава какав би стваран исход спорног поступка вођеног на домаћем нивоу требало да буде (видети, *mutatis mutandis*, *Ракић и др. против Србије*, број 47460/07 и 29 др., став 44, од 5. октобра 2010. године), и констатује се да је одсуство усмене расправе од 1. октобра 2008. године нарочито доведено у питање поништавајућом пресудом Врховног суда од истог датума (видети став 15. горе).

II. ОСТАЛЕ НАВОДНЕ ПОВРЕДЕ КОНВЕНЦИЈЕ

83. Подносилац представке се такође притуживао према члану 1. Протокола бр. 1 на одбијање Тужене да му додели спорно својство инвалида и, сходно томе, сродне бенефиције.

84. Подносилац се на крају притуживао према члану 14. Конвенције да је, као члан групе лица коју су чинили цивилни инвалиди рата, био процесно дискриминисан на основу тога што је био у обавези да користи искључиво писмене доказе који датирају из времена када је претрпео повреду.

85. Члан 14. Конвенције и члан 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију гласе:

Члан 14.

„Уживање права и слобода предвиђених у овој Конвенцији обезбеђује се без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вероисповест, политичко или друго убеђење, национално или социјално порекло, повезаност с неком националном мањином, имовина, рођење или други статус.”

Члан 1. Протокола бр. 1

„Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.”

86. Имајући у виду чињенице у предмету, поднеске Страна у спору и своје налазе дате горе, Суд сматра да је испитао главна правна питања постављена у предметној представи, те да нема потребе да донесе посебну одлуку о допуштености и основаности притужби поднесених на основу члана 14. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1. уз Конвенцију (видети, *mutatis mutandis*, *Центар за правне ресурсе у име Valentin Câmporeanu против Румуније* [ВВ], број 47848/08, став 156. ЕСЈП 2014).

III. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

87. Члан 41. Конвенције прописује следеће:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној страни.”

88. Подносилац представке је тражио износ од „приближно” 480.000 евра (EUR) на име материјалне штете и износ од EUR 30.000 на име нематеријалне штете – први износ на име неисплаћене инвалидине у периоду између 1996. и 2017. године, а други износ због душевних болова које је претрпео у материјално време. Подносилац представке је, међутим, признао да обрачун износа материјалне штете није био једноставан, те је затражио од Суда да досуди одговарајући износ. Подносилац је такође тражио износ од укупно EUR 3.338 на име трошкова и издатака насталих у домаћем поступку, као и на име трошкова и издатака насталих пред Судом. На крају, подносилац је тражио да Суд нареди Туженој да се уздржи од чињења било каквих будућих повреда у овом контексту, и да усвоји одговарајуће измене и допуне свог законодавства.

89. Влада је оспорила ове захтеве.

90. Суд констатује да подносилац није доказао постојање узрочне везе између утврђене процесне повреде и наводне материјалне штете; стога одбацује тај захтев у целини.

91. Суд такође жели да се позове на своју устаљену судску праксу у смислу да, када подносилац претрпи повреду права загарантованих чланом 6. Конвенције, он/она треба, колико је то могуће, бити стављен/а у позицију у којој он/она био/била да нису занемарени захтеви те одредбе, и да би најприкладнији облик обештећења, у принципу, био понављање поступка ако би се то захтевало (видети, на пример, *Öcalan против Турске* [ВВ], број 46221/99, став 210, ЕСЈП 2005-IV; *Роров против Русије*, број 26853/04, став 263, од 13. јула 2006. године; *Балажоски против Бивше Југословенске Републике Македоније*, број 45117/08, став 39, од 25. априла 2013. године и *Попоски и Дума против Бивше Југословенске Републике Македоније*, бр. 69916/10 и 36531/11, став 63, од 7. јануара 2016. године).

92. Међутим, у вези са предметним случајем, Суд жели да констатује да члан 56. Закона о управним споровима из 2009. године предвиђа, између осталог, да ће се судско преиспитивање „поступка завршеног правноснажном пресудом или решењем суда поновити” на захтев странке уколико став изнесен у накнадно донетој одлуци Европског суда за људска права у истој ствари „може да буде од утицаја” на законитост предметног поступка. У члану 57. истог закона се, између осталог, наводи да се понављање поступка може тражити у року од шест

месеци од дана објављивања одлуке Европског суда за људска права у „Службеном гласнику Републике Србије”, али и да се по протеклу пет година од „правоснажности судске одлуке” не може више тражити понављање поступка.

93. Имајући у виду горе наведено, а нарочито временски аспект тога да ли би подносилац представке и даље могао тражити наведено понављање поступка, Суд сматра да, у специфичним околностима предметног случаја, налаз о повреди Конвенције сâм по себи не може представљати довољну правичну накнаду за било какву нематеријалну штету коју је подносилац представке претрпео.

94. Суд је такође мишљења да је подносилац представке, у сваком случају, засигурно претрпео одређену нематеријалну штету. Имајући у виду природу повреде утврђене у предметном случају и дајући своју процену на правичној основи, како се захтева чланом 41. Конвенције, Суд додељује подносиоцу представке износ од EUR 3.000 у вези с тим, као и било који порез који се може наплатити на тај износ.

95. Што се тиче захтева подносиоца за накнаду судских трошкова и издатака, Суд понавља да подносилац представке има право на накнаду трошкова и издатака само уколико се покаже да су они стварно и нужно настали и да су такође били разумни у погледу њихове висине. Односно, подносилац представке их је морао платити, или је дужан да их плати, у складу са законском или уговорном обавезом, и морали су бити неизбежни како би спречили утврђену повреду или добијање накнаде (видети, на пример, *Стеван Петровић против Србије*, бр. 6097/16 и 28999/19, став 186. од 20. априла 2021. године). У конкретном предмету, имајући у виду документацију у његовом поседу и горенаведене критеријуме, Суд сматра да је разумно досудити подносиоцу представке износ од EUR 3.000, којим би се покрили трошкови и издаци по свим тачкама, као и било који порез који се може наплатити подносиоцу представке на тај износ.

96. Коначно, тачно је да пресуда у којој Суд утврди повреду намеће Туженој држави законску обавезу не само да плати заинтересованим странама износе досуђене на име правичног задовољења, већ и да изабере, уз надзор Комитета министара, опште и/или, према случају, појединачне мере које ће бити усвојене у домаћем правном систему, како би се окончала повреда коју је Суд утврдио и исправиле, колико је то могуће, њене последице (видети, на пример, *Scozzari u Giunta против Италије* [ВВ], бр. 39221/98 и 41963/98, став 249. ЕСЉП 2000-VIII, и *Зорица Јовановић против Србије*, број 21794/08, став 90. ЕСЉП 2013). Суд, међутим, такође жели да констатује да је законодавство које је довело до повреде коју је исти утврдио (видети став 30. и ст. 77–82. горе) стављено ван снаге и замењено другим законодавством од 1. јануара 2021. године (видети став 31. горе), као и да је потоње законодавство очигледно ван обима предметног случаја.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Проглашава* притужбу на основу члана 6. став 1. Конвенције допуштеном;

2. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције;

3. *Утврђује* да нема потребе за испитивањем допуштености или основаности притужби према члану 14. Конвенције и члану 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију;

4. Утврђује

(а) да Тужена мора да исплати подносиоцу представке, у року од три месеца од дана када ова пресуда постане правоснажна у складу са чланом 44. став 2. Конвенције, следеће износе које треба претворити у националну валуту Тужене по стопи која се примењује на дан измирења:

(i) EUR 3,000 (три хиљаде евра), као и било који порез који се може наплатити у погледу нематеријалне штете;

(ii) EUR 3,000 (три хиљаде евра), као и било који порез који се може наплатити подносиоцу представке у вези са овим износом у погледу трошкова и издатака;

(б) да, од истека наведених три месеца до измирења, треба исплатити затезну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака граничној каматној стопи Европске централе банке током периода неиспуњавања обавезе, уз додаток од три процентна поена;

5. *Одбацује* преостали део захтева подносиоца представке за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаном облику дана 6. фебруара 2024. године, у складу са правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Ilse Freiwirth

секретар Одељења

Gabriele Kucsko-Stadlmayer

председник